

दीर्घकाल टिकावू कीटकनाशक जाळी उत्पादनांचे वापर करणा-यांसाठी मार्गदर्शन

जागतिक पर्यावरण सुविधा (GEF) च्या समर्थनातून संयुक्त राष्ट्र औद्योगिक विकास संस्था (UNIDO) आणि संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP) ह्या संस्था मलेरियाविरुद्धच्या लढाईत डायक्लोरोडायफेनिलट्रायक्लोरोएथेन (DDT) ला पर्याय म्हणून non-persistent organic pollutant (POPs) विकसित करण्यासाठी व त्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी भारता सोबत काम करत आहेत. ह्यामध्ये दीर्घकाल टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLINs) - कीटकनाशक असलेल्या डासांच्या जाळ्यात तंतूंमध्ये बांधले किंवा त्यात समाविष्ट केलेली जाळी.

दीर्घकाल टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLINs) भारतातील मलेरिया नियंत्रणासाठी डीडीटीला एक सुरक्षित, प्रभावी, पर्यावरणास अनुकूल आणि टिकाऊ पर्याय देतात. वेक्टर बोर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र (NCVBDC) अंतर्गत आरोग्य व कौटुंबिक कल्याण, भारत सरकार (MoHFW) च्या अंतर्गत सार्वजनिक आरोग्य कार्यक्रमात (वेक्टर बोर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र, NCVBDC) कोर वेक्टर नियंत्रण हस्तक्षेप म्हणून त्यांची शिफारस केली जाते. वेक्टर बोर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र वेळोवेळी दीर्घकाल टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLINs) वितरण आणि वापराबद्दल मार्गदर्शक तत्त्वे आणि सल्ला जारी करते.

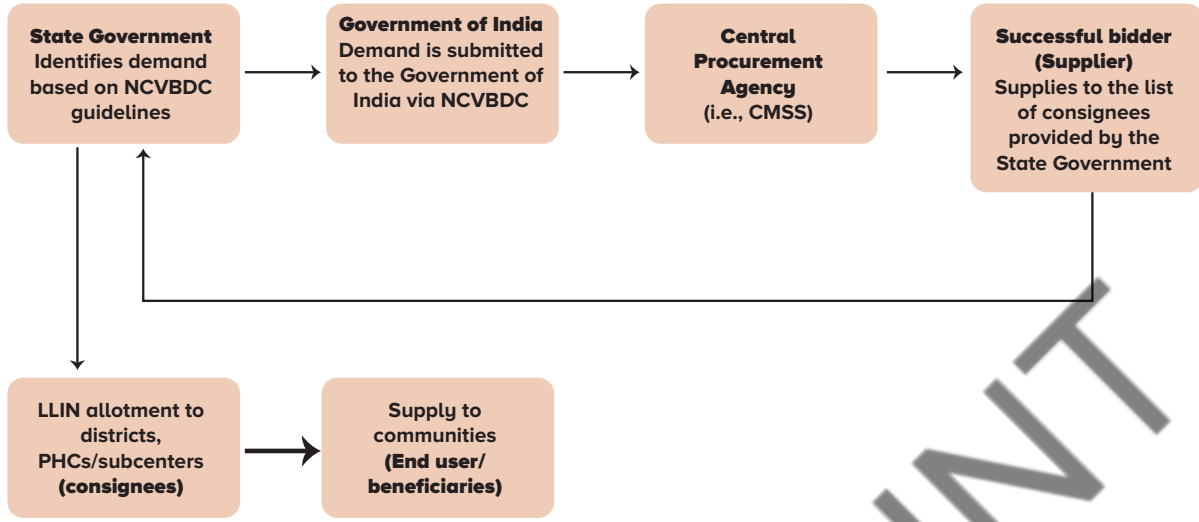
आरोग्य हा भारतातील एक राज्य संबंधित विषय असल्याने, लक्ष्य समुदायांना टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLINs) चे वितरण ही संबंधित राज्य आणि केंद्रशासित प्रदेशांची जबाबदारी आहे. राज्य सरकारांनी त्यांच्या टिकावू कीटकनाशक जाळ्याची (LLINs) आवश्यकता दरवर्षी भारत सरकारकडे मागण्यांच्या आधारे सादर करण्याची आवश्यकता आहे. सरकार-अधिकृत खरेदी एजन्सी, म्हणजेच, सेंट्रल मेडिकल सर्विसेस सोसायटी (CMSS) व्यावसायिक बिडिंगद्वारे राज्यांना किंवा त्यांच्या नियुक्त केलेल्या वस्तूना टिकावू कीटकनाशक जाळ्याची (LLINs) खरेदी आणि पुरवठा करते. टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLIN) पुढे लक्षित समुदायांना वितरित केले जातात जे अंतिम लाभार्थी आहेत.

टिकावू कीटकनाशक जाळ्याचे (LLINs) मुख्य वापरकर्ते आहेत

- 1 वितरणासाठी टिकावू कीटकनाशक जाळ्याचे (LLINs) प्राप्तकर्ता, म्हणजेच राज्य, जिल्हा आणि ब्लॉकध्यात्मिक आरोग्य केंद्रांमधील तांत्रिक, प्रशासकीय आणि लॉजिस्टिक अधिकार्यांसह सेवा प्रदाता (पाठवणारा)
- 2 वेक्टर बोर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र (NCVBDC) (अंतिम वापरकर्ते किंवा अंतिम लाभार्थी) अंतर्गत नियंत्रण उपायांचे अंतिम लाभार्थी जे समुदाय आहेत.

वितरणासाठी वेक्टर बॉर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र (NCVBDC) द्वारे खरेदी केलेल्या टिकावू कीटकनाशक जाळ्या (LLINs) प्राप्तकर्त्यासाठी मार्गदर्शन

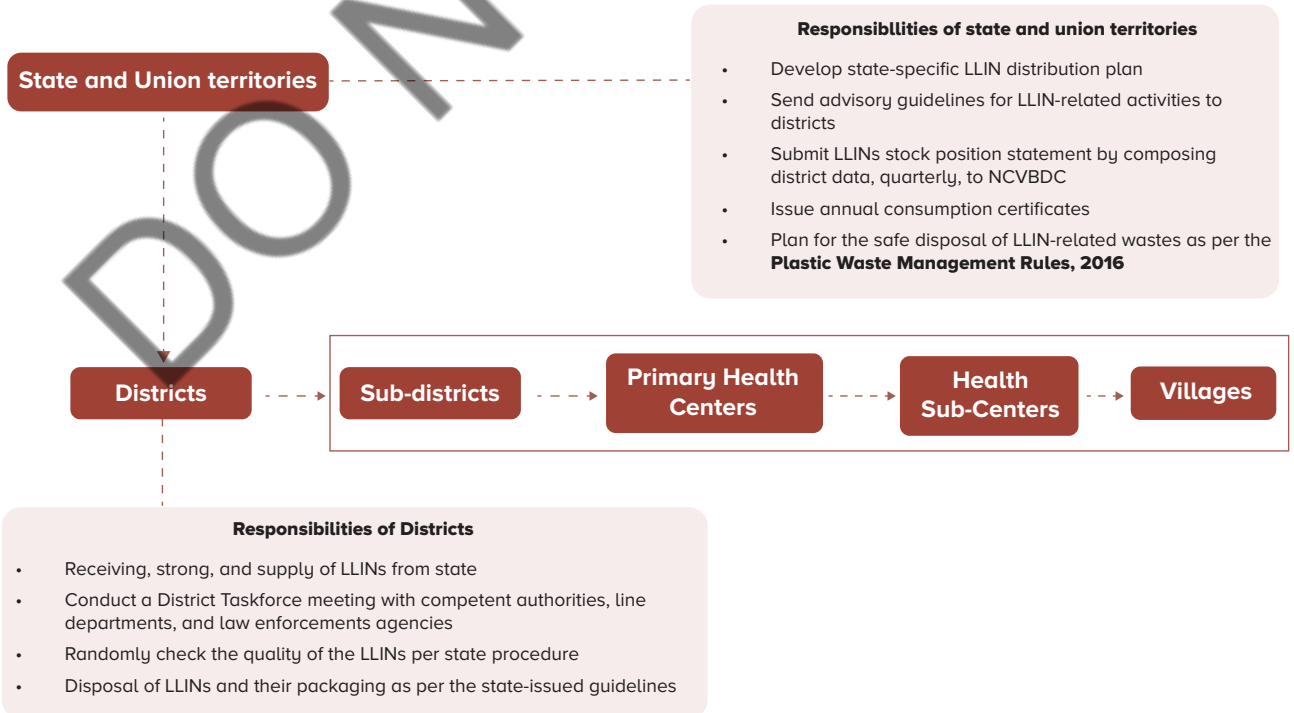

Procurement and supply of LLINs to States and Union Territories under NVBDCP¹

टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांची (LLINs) साठवणुकीसाठी प्राप्तकर्त्यांची जबाबदारी:

- ✔ टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांच्या (LLINs) साठवणूक अटींच्या नियमित देखरेखीसाठी आणि उपलब्ध संसाधनांमध्ये योग्य स्टोरेज सुनिश्चित करण्यासाठी त्या टिकाणी एक प्रणाली वापरणे
- ✔ अपघात टाळण्यासाठी योग्य सुरक्षा आणि पाळत ठेवण्याची यंत्रणा
- ✔ साठवणूक व्यवस्थापित करण्यासाठी एक समर्पित मुख्य व्यक्ती तसेच साठवणूकीच्या जागेवर उंदरांचा उपद्रव टाळण्यासाठी विशेष काळजी घेतली पाहिजे

ब्लॉक / पीएचसी / उप केंद्रांना राज्य / जिल्हांद्वारे टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांचे वाटप

LLIN allotment by states/districts to blocks/PHC/subcentres

- राज्यधजल्ला प्राधिकरण, आवश्यक असल्यास, स्वतंत्र, अधिकृत चाचणी प्रयोगशाळेद्वारे राज्य प्रक्रियेनुसार वस्तुंची गुणवत्ता याच्छिकपणे तपासू शकते आणि चाचणी अहवालांचे दस्तऐवजीकरण करू शकते.^{1,2,3}
- कोणतीही विसंगती लक्षात आल्यास, राज्याने पुढील आवश्यक कारवाईसाठी एनसीव्हीबीडीसीला त्वरित कळवावे.

समुदायाला टिकावू कीटकनाशक जाळ्याचे (LLINs) वितरण

ब्लॉक-स्तरीय अधिकार्यांची जबाबदारी:

- गावांची यादी करा आणि टिकावू कीटकनाशक जाळ्याचे वितरणापूर्वी सर्वेक्षण करावे.
- कमतरता असल्यास जासतीचा स्टॉक ठेवा.
- शेवटच्या वापरकर्त्यापर्यंत पोहचविण्यासाठी वाहतुकीकरिता पुरेसा निधी द्यावा.

लक्ष्य ठरवलेल्या खेड्यांमध्ये टिकावू कीटकनाशक जाळ्याचे (LLINs) वितरण

- सार्वजनिक आरोग्य सुविधांद्वारे किंवा समुदाय-स्तरीय शिबिरांद्वारे वितरण केले जाऊ शकते.
- अधिकारी समुदाय-आधारित संस्था (CBOs) गैर-सरकारी संस्था (NGOs) आणि विश्वास-आधारित संस्था (FBOs) यांचे समर्थन घेऊ शकतात.
- स्थानिक नेते, ग्राम पंचायत, नगरपालिका किंवा प्रशासकीय अधिकारी सहज वितरणासाठी सामील असणे आवश्यक आहे.

राज्याद्वारे टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांच्या प्रभावी वापरास प्रोत्साहन देणे.

- राज्य सरकारने योग्य मार्गाने स्वीकृती आणि वापरासाठी समुदायापर्यंत पोहोचण्यासाठी राज्य सरकारने प्रभावी पूर्व-आणि-वितरण संप्रेषण धोरणाचे नियोजन.
- टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांचा योग्य वापर दर्शविणारी स्थानिक भाषेतील योग्य माहिती, शिक्षण आणि संप्रेषण (माहिती, शैक्षणिक, संप्रेषण) सामग्री विकसित करणे.
- टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांच्या वितरणात सामील असलेल्या अधिकार्यांद्वारे टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांच्या योग्य वापराबद्दल समुदाय सदस्यांची संवेदनशीलता जागवणे. अंतिम वापरकर्त्याद्वारे टिकावू कीटकनाशक जाळ्यांच्या प्रभावी वापर तपासण्यासाठी नियमित भेटी घेतात.

1 <http://ppqs.gov.in/divisions/pesticides-testing-infrastructure/state-pesticides-testing-laboratories>

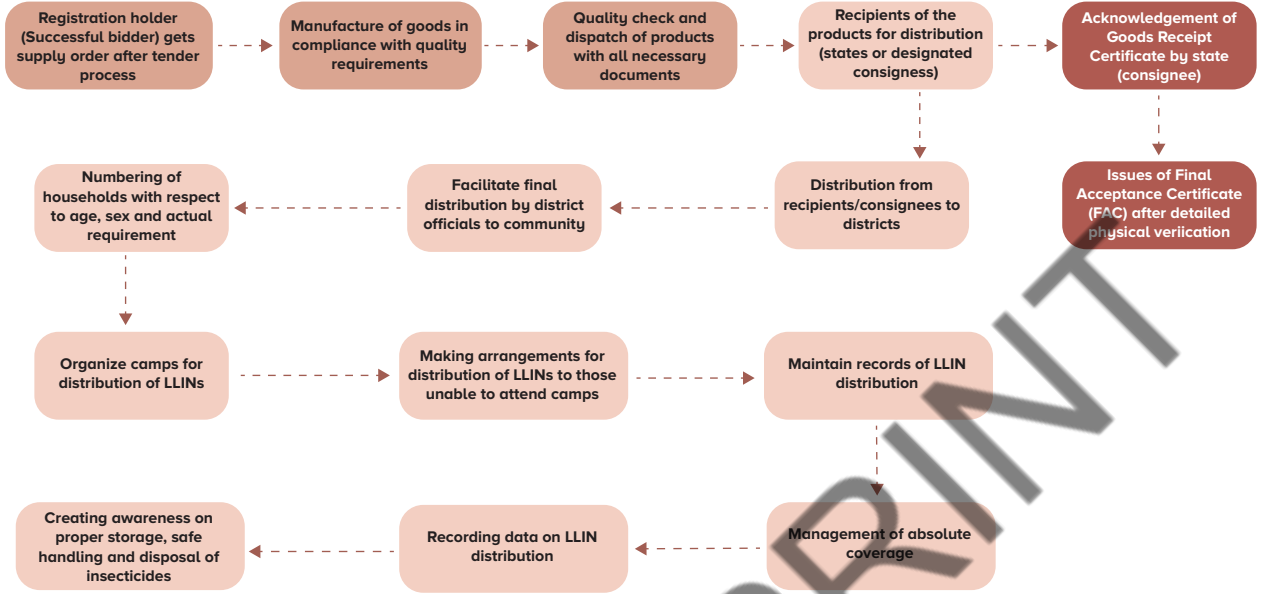
2 <http://ppqs.gov.in/divisions/pesticides-testing-infrastructure/regional-pesticides-testing-laboratories>

3 <http://ppqs.gov.in/divisions/cib-rc/list-of-glp-nabl-lab-permitted>

वेक्टर बॉर्न रोग नियंत्रण चे राष्ट्रीय केंद्र (NCVBDCP) अंतर्गत अंतिम वापरकर्त्या पर्यन्त टिकावू किटाकनाशक जाळ्यांची पुरवठा साखळी आणि वितरणचा तक्ता.

Flowchart depicting stages of LLIN supply and distribution to end-users under National Vector Borne Disease Control Programme

LLIN supply and distribution to end-users under NVBDCP

अंतिम वापरकर्त्यासाठी/लाभार्थी (समुदाय) साठी मार्गदर्शन

- ✔ टिकावू किटाकनाशक जाळ्यांसोबत प्रदान केलेली पत्रके आणि माहिती, शैक्षणिक, संप्रेषण सामग्री काळजीपूर्वक वाचावी.
- ✔ वितरणादरम्यान स्थानिक आरोग्य अधिकार्यांनी दिलेल्या टिकावू किटाकनाशक जाळ्यांची योग्य साठवण आणि धुण्यासाठी दिलेल्या सूचनांचे अनुसरण करावे.
- ✔ कोणत्याही सतत आरोग्याच्या समस्येच्या बाबतीत, संबंधित गाव-स्तरीय किंवा ब्लॉक-स्तरीय आरोग्य अधिकार्यांच्या लक्षात आणून द्यावे.

टिकावू किटाकनाशक जाळ्यांनी तीन वर्षांचे आयुष्य पूर्ण केल्यानंतर त्यांना सुरक्षितपणे ठेवाव्या आणि त्यांना साध्या जाळ्या म्हणून वापरू शकतात.

मलेरिया नियंत्रण कार्यक्रमात, समुदाय टिकावू किटाकनाशक जाळ्यां-संबंधित क्रियाकलापांना सक्रियपणे समर्थन आणि देखरेख करू शकतो, जसे की,

- ✔ बेड निव्वळ वितरण सुनिश्चित करणे.
- ✔ प्राप्तकर्ताद्वारे बेडच्या जाळ्यांची विक्री रोखणे.
- ✔ कोणत्याही गैरवर्तनांविषयी योग्य अधिकार्यांना सतर्क करणे.